

Saksframlegg

DAGTILBUD FOR YRKESHEMMEDE –

orientering om økonomisk situasjon og tiltak for å oppnå budsjettmessig balanse

Arkivsaksnr.: 05/08420

Forslag til vedtak:

Formannskapet støtter rådmannens tiltak for å få kontroll med den økonomiske situasjonen innen dagtilbudstjenestene for yrkeshemmede, slik de er angitt i dette saksframlegget.

Innledning:

Rådmannen ønsker gjennom denne saken å orientere politisk nivå om den økonomiske situasjonen for dagtilbudene til yrkeshemmede. I saken vil jeg også kort orientere om arbeidet med utvikling av dagtilbudstjenestene og foreslå tiltak for å oppnå budsjettmessig balanse.

Med dagtilbud for yrkeshemmede menes kommunalt finansierte arbeids- og aktivitetstilbud på dagtid for personer med bistandsbehov i aldersgruppa 18 – 67 år.

Bakgrunnen for orientering om den økonomiske situasjonen er at dagtilbudene er avhengig av å foreta umiddelbare endringer i tjenestekvaliteten/kvantiteten for fortsatt å kunne gi tilbud til de som har klare behov.

Bystyrets budsjettbehandling i 2004:

I budsjettet for 2004 orienterte rådmannen om situasjonen i et avsnitt om behov det ikke er rom for i budsjettet:

”Ytterligere styrking av budsjettene til dagtilbudene for yrkeshemmede (3,0)

Det er et reelt behov for å styrke dagtilbudsvirksomheten ytterligere, slik at tjenestetilbudet sikres til nye brukere med store bistandsbehov som i dag går i videregående skole. Dette gjelder både de som kom inn i 2004, og de som vi vet vil komme i løpet av 2005. Anslått behov er ca. 3 mill. kr. for 2005.”

Formannskapet sendte orienteringssak om dagtilbud (sak 106/05) tilbake til rådmannen i sitt møte 19. april 2005, og ba om mer informasjon om hva konsekvensene blir i den situasjonen vi står i. Rådmannen vil i dette saksframlegget si mer om følgene av innstramminger enn i forrige framlegg.

Orientering om dagtilbud for yrkeshemmede.

Dagtilbudene for yrkeshemmede er organisert som 4 enheter. Disse har navn etter bydelene de er knyttet til: Dagtilbud Østbyen, Midtbyen, Lerkendal og Heimdal. Enhetene har hver for seg mange ulike tilbud og lokaler med ulike navn:

Midtbyen: Vidarheim, Byåsen produkter og Skog-gruppa

Østbyen: VIA-senter, Ladejarlen kafe og bakeri, Buran-hjørnet og Avanti

Lerkendal: Gildheim, Fossesentret, KLP-Kantina, Voll gård, Leangen travbane samt utplassering i bedrifter

Heimdal: Lokalteter på Breidablikk og Flatåsen.

I tillegg kjøper enhetene private dagtilbudsplasser av 2 gårdsbruk på Leinstrand og Byneset, og av Kristoffertunet. på Rotvoll. I noen sammenhenger gis et dagtilbud formelt av en sone, men med økonomisk tilskudd og faglig veiledning fra dagtilbuds-enhetene.

Siste endring er at LHL dagsenter i Frostaveien er overtatt av Trondheim kommune v/dagtilbud Østbyen. Aktiviteten er flyttet til lokaler i tilknytning til Buran sykehjem, og kalles Buran-hjørnet.

I løpet av ei uke har noe over 300 personer tilbud gjennom dagtilbudene for yrkeshemmede. I tillegg kommer personer som har tilbud fra sonene med noe faglig veiledning og økonomisk aktivitetstilskudd fra

Trondheim kommune

dagtilbudene. Dette betyr at antallet brukere har steget med mer enn 50% de siste 2-3 årene. Tilbudene varierer fra noen timer pr. uke til "full dag" (ca. 30 timer). Dagtilbudene har i flere år holdt seg innenfor de økonomiske rammer de er blitt tildelt. Men i fjor fikk virksomhetene et merforbruk på nær 1 million kroner.

Aktivitetene er knyttet til produksjon av varer og tjenester, helserettede aktiviteter og mer opplevelsesaktiviteter. Aktivitetene er dels individuelt tilrettelagt, dels mer gruppebaserte tiltak.

Om utviklingen de siste par årene.

Tradisjonelt har dagtilbudene i hovedsak gitt tjenester til personer med psykisk utviklingshemming. I 2003 hadde helse- og velferdstjenesten et suksesskriterium som sa at personer med bistandsbehov som ønsket dagtilbud skulle få kartlagt sine behov for dette. I alt responderte noe over 50 personer på dette suksesskriteriet da , og utover i 2004 kom det henvendelser knyttet til ytterligere ca. 50 personer som ønsket dagtilbud. Henvendelsene i 2003 og 2004 er knyttet til personer med svært ulikt utgangspunkt for sine bistandsbehov: Utviklingshemmede, personer med psykiske lidelser, personer med rusproblemer, personer med hjerneskader etter ulykker eller hjerneblødninger. Vi kan nå hevde at kommunen gir dagtilbudstjenester til en langt mer sammensatt brukergruppe enn tidligere.

Vi har i stor grad maktet å gi ulike former for dagtilbud til de personene som har angitt et behov for dette, men jobber fortsatt med å finne (og finansiere) egnede tilbud til en del personer. Dette er svært utfordrende både faglig og økonomisk.

I 2004 ble dagtilbudsbudsjettet styrket med 6 millioner kroner (ca. 10%) for å takle den sterkt økte etterspørselen. Av dette var 2 millioner kroner forbeholdt andre og nye brukergrupper. I 2005 vil de 2 mill. kronene dekke utgiftene til en gruppe for trafikkskadde knyttet til Granskogen skole, og 2 aktivitetstilbud for personer med sammensatte bistandsbehov i Østbyen (lokaler på Lade) og i Tiller/Heimdalsområdet (lokalisert til tidl. Tiller aldershjem).

Dagens økonomiske situasjon.

Dagtilbudsbudsjettet i 2005 ble ikke styrket ytterligere. Dette betyr at utgifter knyttet til brukere som ble tatt inn i løpet av 2004, og brukere som vi er kjent med vil ha behov for tilbud i løpet av 2005, (i første rekke personer som avslutter videregående skole til sommeren) vil føre til et betydelig press på økonomien for enhetene. Dagtilbudsenhetene har beregnet at for å kunne gi et tilfredsstillende tilbud til de vi tok inn i fjor og i år, vil det være behov for en styrking av budsjettene på anslagsvis 5 mill. kr. på årsbasis. Dette består av

Kr 3 mill som omtalt i budsjettforslaget

Kr 1 mill pga overskridelsene i 2004

Kr 1 mill på bakgrunn av en mer realistisk vurdering av hva som er nødvendig.

Vi står nå i en situasjon hvor våre tilbud medfører utgifter utover det det er budsjett til. 50 % økning på kort tid er en vekst som vi betrakter som betydelig, både når det gjelder økonomiske og faglige utfordringer. Dette vil være situasjonen i lang tid framover. Kommunen skal selvsagt fortsatt ha ambisjoner om kunne gi tilbud til alle grupper, uansett diagnoser. Det er vanskelig å beregne på forhånd nøyaktig hvor stort behovet totalt vil være.

Trondheim kommune

Det er behov for en totalgjennomgang av innholdet i dagtilbudene, både for å tydeliggjøre kompetansebehov, framtidig oppbygging av tjenestene, og for å kunne foreta en mer tydelig grenseoppgang mot hjemmebaserte tjenester, tilrettelagte fritidstjenester og voksenopplæringstjenester. Rådmannen vil komme med en egen sak om dette relativt raskt, hvor det også vil vurderes om det er mulig å ”drive billigere” ved å endre organiseringen av tilbudene.

Tiltak for å komme i budsjettmessig balanse i løpet av 2005.

Rådmannen har bedt lederne ved våre 4 dagsenter legge fram en oversikt over hva som må gjøres for å komme i budsjettmessig balanse i løpet av 2005, og hvor de redegjør for hvilke konsekvenser dette vil få. De er bedt om å gi tilbud til alle vi i dag gir tilbud til, men vurdere om det er mulig å endre på innholdet slik at de gir positive økonomiske virkninger. Lederne har fulgt opp dette med å legge fram oversikter som viser at det er mulig å kunne redusere driften med nær 5 millioner i løpet av 2005. Dette er tiltak som klart vil redusere livskvalitet, og endre hverdagen til de som rammes betydelig. Med den driftsformen vi har i dag er det svært vanskelig å komme ned på budsjett uten å endre tilbud betydelig.

Rådmannen har gått gjennom forlagene fra lederne. Lederne har lagt fram oversikter med forslag til tiltak vi kan gjennomføre ved å gå gjennom sine brukere, og redegjort for det de mener vil bli konsekvensene. Dette er rådmannens hovedgrep for å oppnå budsjettmessig balanse:

- Utsette oppstart av nye tilbud, ingen får økt sitt tilbud.

Konsekvens: Dette kan gjennomføres ved ikke å starte planlagte tilbud til nye brukere, i tillegg til at tilbud som har vært avtalt for en kortere tid ikke videreføres. I de seneste årene har vi hatt mer fokus på andre grupper enn de med psykisk utviklingshemming.

- Endring av tilbud til enkelte der dette kan gjøres uten at det fører til for omfattende ulemper for bruker, eller økning av utgifter på andre budsjettområder.

Konsekvens: Det er i mange saker sammenheng mellom utgifter til drift i bolig og dagtilbud. Et redusert dagtilbud kan medføre økte utgifter til drift i bolig. Ved å innføre samlinger i større grupper, og slik redusere behovet for driftsmidler, vil det være mulig å spare noe. Dette er en reduksjon i kvaliteten, men vi er i stand til å gi tilbud som ivaretar en del av behovet om å komme seg ut, ha sosial kontakt etc. Tilbudet vil få mer preg av ren tilsyn og mindre aktivisering.

- Bemanningsreduksjoner/færre ansatte pr bruker/ redusere reiseavstand:

Konsekvens: Det er mulig å legge mer av innholdet i dagtilbudene til boligene. Det vil redusere noe på transportbehovet. Dette stiller krav til at personalet utvider sine arbeidsoppgaver til å bli mer kombinasjonsstillinger boveileder/jobbtilrettelegger. Sosialtjeneste loven § 4, A (”Tvangsparagrafen ”) vil i noen tilfeller kunne bli avgjørende for om det er mulig å redusere bemanningen. Det vil også være flere enkelt personer hvor det blir vanskelig å redusere bemanningen vesentlig. Det gjelder personer som vil kunne begå selvskading og/eller som står i fare for å skade personale-

- Redusere omfanget av de mest kostbare tilbudene. Færre kombinasjonstilbud.

Trondheim kommune

Konsekvens: I dag gir vi tilbud til enkelte i form av for eksempel kombinasjoner av fysisk trening, arbeid og sosiale tiltak. Dette krever mye planlegging av innhold, transport og vi har behov for mangeartet kompetanse. Å satse mer på færre tilbud vil endre dette.

Rådmannen vil arbeide videre med disse forslagene. For å komme ned på den økonomiske rammen må dette starte umiddelbart. I tillegg er det i gang et arbeid for å se på hele feltet.
(som beskrevet over.) Det er et klart krav til den utredningen at utgiftene til drift av tiltakene må reduseres.

Rådmannen i Trondheim, 17.06.2005

Tor Åm
kommunaldirektør

Alf Rune Hasselø
rådgiver